

Getbergsgruvorna i Värmland

Mikael Jansson

Karta och koordinater

Gröna kartan 11 E Filipstad NV
X=6639900-6640100 Y=1413600-1413900

Läge

Gruvorna är lokaliserade c:a 1200 m norr om Långban, väster om väg 64 (Långban-Lesjöfors).

Beskrivning av fyndlokalen

Getbergsgruvorna är en metamorfoserad Pb-Zn-Cu-förekomst i karbonatsten. På varphögarna vid Getberg, utgörs de dominerande bergartstyperna av dolomit och Mg-rikt skarn med serpentin, diopsid, kondrodit och spinell. Dessa två bergarter är ofta sammanväxta, skarnet uppträder som lager, ådror eller nästen i dolomiten. Glimmerrik leptit är mindre vanlig på varphögarna. De utspridda mineraliseringarna förekommer i serpentinskarn, nära kontakten mot dolomiten. De dominerande malmmineralen är blyglans och zinkblände. Kopparkis är vanligt, men uppträder mera sällan i några större ansamlingar. Kopparkisen är koncentrerad till diopsidskarnet, medan blyglansen är associerad med serpentinskarnet.

Mineralogi

Zakrzewski (1984) har gjort ett omfattande arbete med mineralogin vid Getbergsgruvorna. Han har undersökt 20 polerprov och funnit många sällsynta mineral. De flesta av de ovanliga mineralen härstammar från ett block med diopsidskarn med upp till 20 vol-% kopparkis. Endast blyglans, zinkblände, kopparkis och magnetkis är funna i megaskopiska kvantiteter. Alla andra mineral är sällsynta och förekommer som små korn.

Blyglans är den vanligaste sulfiden, den är värd för många spårmineral såsom silver, akantit, pyrargyrit, stephanit, tetrahedrit, antimon, vismut, emplectit, breithauptit, hessit och cuprostibit.

Zinkblände är den näst vanligaste sulfiden. Cadmium är ett vanligt spårelement i zinkblände.

Kopparkis förekommer i nästan alla polerprov, den åtföljs ofta av cubanit och kan vara ersatt av bornit, kopparglans och digenit. Ganska ofta innehåller kopparkisen knölar av blyglans, sällsynt uppträder mackinawit som inneslutningar i kopparkis.

Stannoidit har påträffats som mycket små korn (största kornet mäter 40 x 10 µm) associerad med kopparkis.

Wickmanit eller *tetrawickmanit* har påträffats i blocket med diopsidskarn och kopparkis.

Ilmenit är ett ganska vanligt accessoriskt mineral i sulfidförekomster i Bergslagen. Ilmeniten från Getberg har ett högt innehåll av magnesium.

Vidare har följande mineral påträffats vid Getberg; Arsenikkis, grafit, gudmundit, magnetit, markasit, molybdenglans, rutil, costibite (el. paracostibit) och allargentum.

Sannolik Co-analog till nisbit

Den ej namngivna fasen, CoSb_2 har blivit funnet i endast ett prov (blocket med diop-

sidskarn och kopparkis). Det uppträder som långsträckta korn i kontakten mellan vismut och kopparkis samt i vismut. På grund av den ringa storleken har det inte kunnat analyserats med hjälp av röntgen-diffraktion. Dess kemiska sammansättning, optiska anisotropi, höga reflexion och hårdhet tyder på att detta är den första naturliga förekomsten av koboltanalogen till nisbit, NiSb_2 och seinäjokit $(\text{Fe,Ni})(\text{Sb,As})_2$.

Referenser

- Magnusson, N., 1930: Långbans malmtrakt – geologisk beskrivning. *Sveriges Geologiska Undersökning Ser Ca nr 23*.
- Zakrzewski, M., 1984: Ore minerals from the Getberg mine, Långban area, Sweden; the probable Co-analogue of nisbite. *Neues Jahrbuch Mineralogische Monatshefte*, h 4 sid 145-154.